

EUROPEJCZYCY CENIĄ SOBIE KSZTAŁCENIE DOROSŁYCH ORAZ USTAWICZNE KSZTAŁCENIE I SZKOLENIE ZAWODOWE

Wnioski z ogólnoeuropejskiego badania opinii publicznej przeprowadzonego przez Cedefop

Aby Europa mogła sprostać wymogom „dwojakiej transformacji” w kierunku ekologicznej i cyfrowej gospodarki i społeczeństwa potrzebny jest jej wysokiej jakości kapitał ludzki – nie wąska elita, ale ogół dobrze wyszkolonych pracowników, których kwalifikacje na wszystkich szczeblach są nieustannie poszerzane, podnoszone i wykorzystywane.

Sprawnie działające i skoordynowane systemy ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego (CVET), do których dostęp mają wszyscy Europejczycy, są niezbędne, aby taka siła robocza mogła powstać ⁽¹⁾ oraz aby przygotować ludzi do radzenia sobie w coraz bardziej skomplikowanym i nieprzewidywalnym życiu zawodowym. Osoby, które są w stanie kształtować swoją przyszłość, mogą również zmieniać gospodarkę i społeczeństwo.

W ramach pierwszego badania opinii publicznej przeprowadzonego przez Cedefop ⁽²⁾ zbadano poglądy Europejczyków na temat wstępnego kształcenia zawodowego w porównaniu z kształceniem ogólnym. W ramach drugiego badania sprawdzono, jak osoby dorosłe mieszkające w Unii Europejskiej (UE), Islandii i Norwegii oceniają kształcenie dorosłych oraz ustawiczne kształcenie i szkolenie zawodowe, biorąc pod uwagę fakt, że obraz i postrzeżenie przekładają się na działania (ramka 1).

POSTRZEGANIE ZNACZENIA

Według uczestników badania potencjalne zapotrzebowanie na kształcenie ustawiczne jest obecnie wysokie, a w przyszłości jeszcze wzrośnie – we wszystkich 30 krajach objętych badaniem 96% respondentów zgadza się ze stwierdzeniem, że kształcenie dorosłych oraz ustawiczne kształcenie i szkolenie

zawodowe mają istotne znaczenie. Około 70% osób dorosłych uważa, że za 10 lat te formy kształcenia nabiorą jeszcze większego znaczenia, a co najmniej dwie trzecie respondentów w każdym kraju objętym badaniem zgadza się, że ich rząd powinien priorytetowo traktować inwestowanie w naukę dla dorosłych (rys. 1).

We wszystkich krajach 88% respondentów pracujących zawodowo w czasie, w którym przeprowadzono badanie stwierdziło, że ich praca wymaga stałego podnoszenia kwalifikacji. W krajach takich jak Czechy, Niemcy, Węgry, Polska i Szwecja odsetek ten wyniósł co najmniej 90%. Ogólnie rzecz biorąc ponad jedna czwarta dorosłych ocenia, że brakuje im umiejętności technicznych lub ogólnych do wykonywania pracy na wymaganym poziomie, a zatem potrzebują szkoleń.

POSTRZEGANIE KORZYŚCI

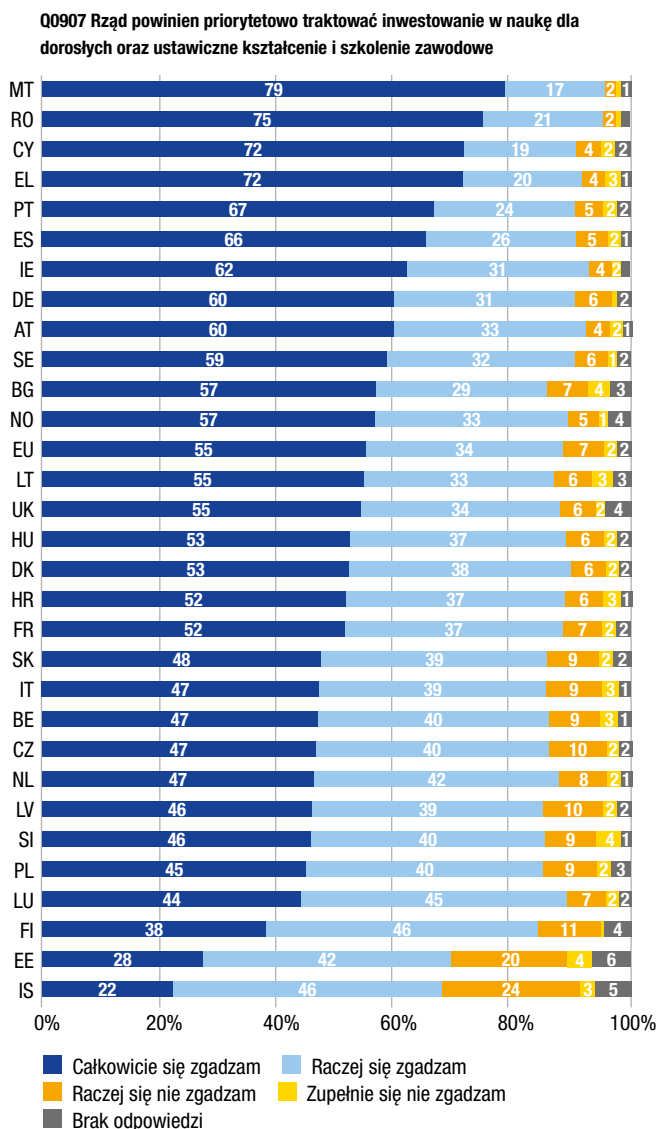
Wielu ludzi uważa, że kształcenie dorosłych oraz ustawiczne kształcenie i szkolenie zawodowe przynoszą im korzyści. Respondenci, którzy wzięli udział w różnych formach kształcenia w roku poprzedzającym badanie, zostali zapytani o powody, dla których tak uważają.

W każdym kraju ponad połowa dorosłych całkowicie zgadza się, że kształcenie dorosłych oraz ustawiczne kształcenie i szkolenie zawodowe pomagają im w rozwoju osobistym. Respondenci są również przekonani co do korzyści, jakie przynoszą one na rynku pracy. Ogółem 55% osób dorosłych całkowicie zgadza się, że kształcenie dorosłych oraz ustawiczne kształcenie i szkolenie zawodowe są niezbędne dla rozwoju zawodowego oraz przy poszukiwaniu pracy. Ponadto około 49% całkowicie zgodziło się ze stwierdzeniem, że mogą one stanowić drogę do osiągnięcia lepszych zarobków.

⁽¹⁾ Zob. działalność Cedefop w zakresie kształcenia dorosłych oraz ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego.

⁽²⁾ Cedefop (2017). *Badanie opinii publicznej na temat kształcenia i szkolenia zawodowego przeprowadzone wśród Europejczyków przez Cedefop* Luksemburg: Urząd Publikacji. Praca naukowa Cedefop; nr 62.

**RYS. 1. RZĄDY POWINNY PRIORYTETOWO TRAKTOWAĆ
INWESTOWANIE W NAUKĘ DLA DOROSŁYCH ORAZ
USTAWICZNE KSZTAŁCENIE I SZKOLENIE ZAWODOWE**

Źródło: Badanie opinii publicznej na temat kształcenia dorosłych oraz ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego przeprowadzone przez Cedefop.

W szerszym ujęciu w 23 z 30 krajów objętych badaniem co najmniej połowa respondentów całkowicie zgadza się, że kształcenie dorosłych oraz ustawiczne kształcenie i szkolenie zawodowe pomagają zmniejszać bezrobocie. Uczestnicy najczęściej nie zgadzali się z tym stwierdzeniem w krajach o stosunkowo wysokiej stopie bezrobocia, takich jak Włochy i Grecja.

Kompleksowa strategia i ambitne cele wytyczone w nowej wersji programu na rzecz umiejętności 2020⁽³⁾ dotyczące dorosłych korzystających z kształcenia zdają się zatem wpisywać w oczekiwania Europejczyków.

⁽³⁾ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=pl&catId=89&furtherNews=yes&newsId=9723>

RAMKA 1: INFORMACJE NA TEMAT BADANIA

Drugie badanie opinii publicznej przeprowadzone przez Cedefop w okresie od maja do lipca 2019 r. obejmowało 40 466 wywiadów telefonicznych z osobami w wieku od 25 lat wzwyż mieszkającymi w UE, Islandii i Norwegii.

Kształcenie dorosłych oraz ustawiczne kształcenie i szkolenie zawodowe zostały zdefiniowane w badaniu jako wszelka działalność z zakresu uczenia się podejmowana przez osoby dorosłe (pracujące i niepracujące zawodowo) w celu poszerzania wiedzy lub doskonalenia umiejętności. W ankiecie pytano o wartość kształcenia dorosłych oraz ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego pod względem osiągnięcia pożądanego rezultatu i korzyści dla indywidualnych osób (takich jak rozwój osobisty, podniesienie kwalifikacji, rozwój zawodowy i poprawa sytuacji materialnej), dla społeczeństwa i dla gospodarki (takich jak spadek bezrobocia) oraz dla poszczególnych krajów (takich jak spójność społeczna).

Wnioski z badania opierające się na udzielonych odpowiedziach pokazują obraz kształcenia dorosłych oraz ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego w oczach respondentów. Wnioski zostały podzielone na dwie części. Pierwsza z nich, „*Postrzeganie kształcenia dorosłych oraz ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego w Europie*” (*), dotyczy poszczególnych krajów i można ją pobrać ze strony internetowej Cedefop w całości lub jako pojedyncze rozdziały. W drugiej części przeanalizowano różne grupy demograficzne i społeczno-ekonomiczne we wszystkich krajach biorących udział w badaniu. Ta część zostanie opublikowana w 2021 r.

(* <https://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/3086>)

O coraz większej elastyczności systemów świadczy to, że 78% respondentów zgadza się ze stwierdzeniem, że osoby dorosłe mają wiele możliwości uzyskania dyplomu uznawanego przez państwo. Mimo że tylko 46% uczestników badania całkowicie zgadza się ze stwierdzeniem, że kształcenie dorosłych oraz ustawiczne kształcenie i szkolenie zawodowe są równie ważne, jak wykształcenie zdobyte w szkole lub na uniwersytecie, 32% całkowicie zgadza się, że kształcenie dorosłych oraz ustawiczne kształcenie i szkolenie zawodowe umożliwiają uzyskanie wykształcenia odpowiadającego dyplomowi ukończenia wyższej uczelni. Podobnie 32% respondentów całkowicie zgadza się ze stwierdzeniem, że zorganizowane działania szkoleniowe związane z pracą zawodową mogą doprowadzić do uzyskania kwalifikacji uznawanych przez państwo.

Większość respondentów (69%) ocenia jakość kształcenia dorosłych oraz ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego jako „dobrą” (11% ocenia

ją jako „bardzo dobrą”, a 58% jako „raczej dobrą”, natomiast 24% uważa, że jest „raczej zła” (19%) lub „zła” (5%). We wszystkich krajach z wyjątkiem Włoch respondenci częściej oceniali kształcenie dorosłych oraz ustawiczne kształcenie i szkolenie zawodowe dobrze niż źle. Wśród respondentów, którzy wzięli udział w zorganizowanych szkoleniach w roku poprzedzającym badanie – faktycznych beneficjentów kształcenia dorosłych oraz ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego – 93% oceniło te szkolenia jako dobre (39% jako „bardzo dobre”, a 54% jako „raczej dobre”).

POSTRZEGANIE DOSTĘPU

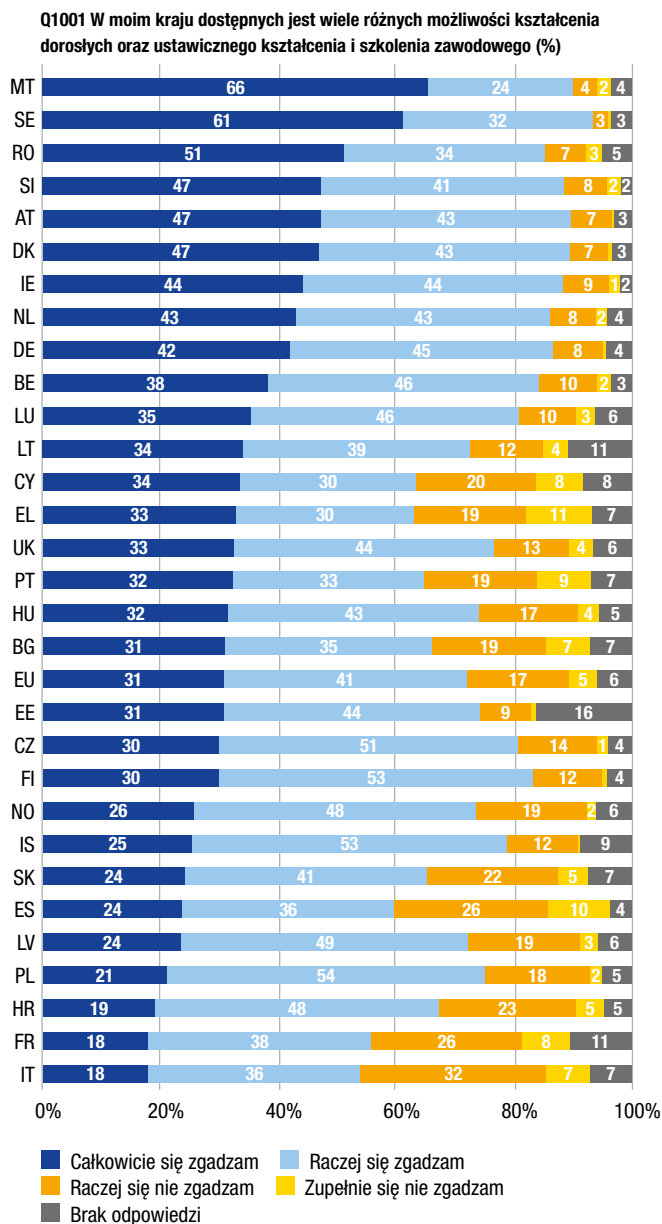
Na pozytywny obraz kształcenia dorosłych oraz ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego składa się ocena dostępności, dostępu i informacji. Około 72% osób dorosłych zgadza się ze stwierdzeniem, że ich państwo oferuje wiele możliwości kształcenia dorosłych oraz ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego (rys. 2).

Około dwie trzecie osób zgadza się również co do tego, że w ich kraju można łatwo uzyskać informacje o kształceniu dorosłych oraz ustawicznym kształceniu i szkoleniu zawodowym, przy czym w największym stopniu nie zgodzili się z tym respondenci z Francji i Hiszpanii. Około 55% respondentów poszukiwało informacji o kształceniu dorosłych oraz ustawicznym kształceniu i szkoleniu zawodowym w roku poprzedzającym badanie; 19% szukało ich często, 21% czasami, a 15% rzadko.

We wszystkich krajach z wyjątkiem Rumunii dorośli twierdzą, że zdecydowanie najlepsze rady na temat kształcenia dorosłych oraz ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego można znaleźć w internecie (63%). Jako pozostałe ważne źródła wskazywano lokalne uczelnie wyższe, stowarzyszenia branżowe lub sektorowe, a także znajomych lub współpracowników. Za mniej istotne uznano agencje pośrednictwa pracy lub inne służby użyteczności publicznej, rodzinę oraz partnerów społecznych. Respondenci z całej Europy najwyraźniej wykorzystują internet do filtrowania informacji, a następnie zasięgają porady na szczelnie lokalnym.

W większości krajów za najlepsze źródło wsparcia dla osób uczestniczących w kształceniu dorosłych oraz ustawicznym kształceniu i szkoleniu zawodowym uznawana jest rodzina. Do wyjątków należą Niemcy, Norwegia i Zjednoczone Królestwo (gdzie w ocenie respondentów o wsparcie jest najłatwiej u pracodawcy), Francja (w stowarzyszeniach branżowych lub sektorowych) oraz Luksemburg (gdzie najczęściej padała odpowiedź „władze publiczne”).

RYS. 2. MOŻLIWOŚCI W ZAKRESIE KSZTAŁCENIA DOROSŁYCH ORAZ USTAWICZNEGO KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ZAWODOWEGO

Źródło: Badanie opinii publicznej na temat kształcenia dorosłych oraz ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego przeprowadzone przez Cedefop.

W 22 krajach najczęściej podawanym powodem, dla którego respondenci nie uczestniczyli w zorganizowanych szkoleniach, był brak takiej potrzeby. Na Cyprze „brak potrzeby uczestniczenia w szkoleniach” był wskazywany również często jak „trudności ze względu na inne zobowiązania”. Inne zobowiązania stanowiły główną przyczynę w pięciu krajach, w tym w Irlandii i w Grecji. W Rumunii i Francji najczęstszą przyczyną było „poczucie, że jest się zbyt starym”.

rosłe, które i tak chcą się uczyć. Nie mogą one jednak zapewnić głównego czynnika motywującego do uczestnictwa, na przykład podwyżki lub awansu.

Atrakcyjność kształcenia dorosłych oraz ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego jest uzależniona nie tylko od zachęcania ludzi do uczestnictwa, ale także od chęci inwestowania w nie po stronie pracodawców. W ostatnich latach wzrosła liczba szkoleń finansowanych przez pracodawców. Jednak pozytywna ocena dostępności kształcenia dorosłych oraz ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego wynikająca z badania kłóci się z trudnościami z pozyskaniem odpowiednich kwalifikacji zgłaszanymi przez pracodawców. Więcej możliwości uczenia się poprzez praktykę w miejscu pracy dla dorosłych może pomóc zwiększyć liczbę uczestników oraz wyeliminować niedopasowanie umiejętności.

Pandemia Covid-19 podkreśliła ogólne znaczenie kształcenia i szkolenia zawodowego dla wyjścia Europy z kryzysu i dla jej transformacji. Jeszcze przed wybuchem kryzysu ponad 45% dorosłej ludności UE miało niskie lub przestarzałe kwalifikacje, a zatem potencjalnie potrzebowało doskonalenia zawodowego lub przekwalifikowania. W odpowiedzi powstał europejski program na rzecz umiejętności, czyli pięcioletni plan poprawy umiejętności i ich zastosowania, którego celem jest zwiększenie udziału w kształceniu dorosłych oraz ustawicznym kształceniu i szkoleniu zawodowym o 32% do 2025 r. ⁽⁹⁾

Pozytywna opinia o ustawicznym kształceniu i szkoleniu zawodowym wynikająca z badania daje decydom solidne podstawy, aby wzmacniać kształcenie dorosłych oraz ustawiczne kształcenie i szkolenie zawodowe oraz uczynić je standardową ścieżką dostępną dla wszystkich osób dorosłych. Niemniej jednak tworzenie skutecznych systemów ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego stwarza pewne istotne wyzwania.

Po pierwsze wymaga kompleksowych rozwiązań instytucjonalnych i dotyczących zarządzania. Po drugie implikuje zmianę paradygmatów oraz sposobów nauczania i uczenia się, wykraczającą poza organizowanie standardowych szkoleń. Aby w pełni wykorzystać potencjał kształcenia dorosłych oraz ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego warto rozszerzać rozwiązania w zakresie uczenia się poprzez praktykę w miejscu pracy. E-uczenie się oraz inne alternatywne tryby nauki, w tym między innymi studia niekończące się uzyskaniem tytułu lub stopnia bądź niepunktowane, uatrakcyjnają ofertę ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego oraz umożliwiają jej lepsze dostosowanie do potrzeb dorosłych słuchaczy. Ponadto budowanie efektywniejszych systemów ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego oraz kształcenia dorosłych pociągają za sobą również zapewnienie synergii pomiędzy różnymi obszarami polityki, które je wspierają, w tym zachętami finansowymi i pozafinansowymi, poradnictwem, walidacją, polityką działań informacyjnych oraz ustawicznym doskonaleniem zawodowym trenerów i mentorów z sektora ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego.

Dane uzyskane w wyniku drugiego badania opinii publicznej przeprowadzonego przez Cedefop są wykorzystywane do celów nieustannej debaty nad tymi propozycjami oraz, bardziej ogólnie, nad przyszłością kształcenia dorosłych oraz ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego w Europie.

Nota informacyjna – 9152 PL

Kat. Nr kat.: TI-BB-20-006-PL-N

ISBN 978-92-896-3033-7, doi:10.2801/867001

Copyright © Europejskie Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego (Cedefop), 2020

Creative Commons Attribution 4.0 International

Noty informacyjne są publikowane w językach angielskim, francuskim, greckim, hiszpańskim, niemieckim, polskim, portugalskim i włoskim oraz w języku kraju sprawującego prezydencję UE. Aby otrzymywać je regularnie, należy zarejestrować się na stronie internetowej:

www.cedefop.europa.eu/pl/user/register

Inne noty informacyjne i publikacje Cedefop są dostępne pod adresem:

www.cedefop.europa.eu/EN/publications.aspx

Europe 123, Thessaloniki (Pylea), GRECJA

Adres pocztowy: Cedefop service post, 57001, Thermi, GRECJA

Tel. +30 2310490111, faks +30 2310490020

Email: info@cedefop.europa.eu

www.cedefop.europa.eu

⁽⁹⁾ Zob.

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1223&langId=pl>